

LJUBLJANSKI ČASNIK.

St. 101.

V petik 19. Grudna.

1851.

„Ljubljanski časnik“ izhaja vsak teden dvakrat, in sicer vtorik in petik. Predplačuje se za celo leto pri založniku *Josefu Blazniku* 6 gold., za pol leta 3 gold., za četert leta 1 gold. 30 kraje. Za polletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odraja še 15 kraje. Celoletno plačilo za pošiljanje po cesarski pošti znese 7 gold., za pol leta 3 gold. 30 kraje., za četert leta 1 gold. 45 kraje. — Vsaka cesarska pošta prejme naročilo in denar, kateri more po novi postavi frankiran biti.

Vradni del.

Ljubljana 15. decembra 1851.

Predvečerašnjim je prispel drugi generaladjutant njegovega veličanstva cesarja, gospod generalmajor Kellner od Köllenstein popotuje iz Laškega v Postojno obiskat po najvišjem naročilu po zadnji povodnji poškodovane doline Notrajskega in tudi tukaj blagoslove cesarske milosti in pomoči deliti, ktere je njegovo veličanstvo tamošnjem prebivavcem toliko pripravniše podelilo, ker je krajnska dežela o viharnej dobi leta 1848 staro nepremakljivo zvestobo do cesarskega prestola in najvišje cesarske hiše stanovitno pokazalo. Ko je gospod generaladjutant v nesrečo padle kraje ogledal, izroči okrajnemu poglavarju baronu Mac-Neven v imenu njegovega veličanstva cesarsko darilo 13,000 goldinarjev z namenom, od teh 8000 goldinarjev nesrečnim v Loški dolini, 3000 gold. v Planini in 2000 gold. dolinčarjev na Pivki in Reki po razmeri škode, ktero so terpeli in potrebe, ktera jih zavolj tega tare. To novo znamenje cesarske milosti, ki je tolikim solze iz očesa obrisalo, je navdalo vsih serca z velikim veseljem in gorko zahvalo in v Starem tergu v Loški dolini ko je bilo pri božji službi darilo njegovega veličanstva zbrani množici oznanjeno, pobožna množica veselo zahvalno pesem zapoje, da bi Bog preljubljenemu vladarju srečo in blagoslov podelil, ki povsod v najdaljih krajih blagoslov njegove milosti razliva, da le zve o nesreči njegovih državljanov.

O z n a n i l o.

Za Andreja Malenška mlinarja v Tacnu, kteremu je voda 3. novembra t. l. toliko nesrečo storila, mi je poslal Mihael Kogovšek, fajmošter v Šmartnu spod

Šmarne gore . . . . . 20 gold. 30 kr.
potem gosp. Martin Innoh
namestnik fajmoštra v Čer-
nučih . . . . . 1 „ 30 „

Skupej 14 gold. — kr.

S tem, da se imenovanima gospodoma serčno zahvalim in za daljno podporo prosim, le to še pristavim, da se je Andreju Malenšku naznanilo, po omenjene milodare priti.

Ljubljana 15. decembra 1851.

Tomaž Glančnik, s. r.
C. k. okrajni poglavar.

16. decembra 1851 je bil LXIII. del, III. tečaja deželna zakonika in vladniga lista izdan in razposlan; ki zapopade:

Spisek od c. k. kupčijskega ministerstva 7. Oktobra 1851 podeljenih privilegij. — Razpis c. k. kupčijskega ministerstva 10. Oktobra 1851. Podaljšanje privilegie. — Razpis c. k. kupčijskega ministerstva 10. Oktobra 1851. Prenešenje privilegie. — Razpis c. k. kupčijskega ministerstva 20. Oktobra 1851. Prenešenje privilegie. — Spisek od c. k. kupčijskega ministerstva 17. Oktobra 1851 podelje-

nih privilegij. — Razpis c. k. krajnskega poglavarstva 7. Novembra 1851 zavoljo porabljevanja necesarskih žrebcov za plemo. — Razpis kupčijskega ministerstva 1. Novembra 1851, s kterim se razglasi sklenjeni dogovor med ces. avstrijskim in kr. bavarskim vladarstvom zastrau širokosti platiš na tistih vozeh, s kterimi se na mejah vozari. — Razpis dnarstvinega ministerstva 11. Novembra 1851, s kterim se za hrastov les, kterega iz morskih ladjostaj ali pristaniš avstr. cesarstva v tuje dežele po morju pravažvajo, posebna davšina pod imenom, *Diritto di alboraggio*“ vstanovi.

Danes bo LXIV. del, III. tečaja 1851, deželna zakonika in vladnega lista za krajnska kronovino izdan in razposlan.

Ljubljana 19. decembra 1851.

Od c. k. vredništva deželna zakonika in vladniga lista za Krajnsko.

Nevradni del.

Naše nedeljske šole.

(Iz Danice.)

(Konec.)

Kar duhovšino zastran nedeljske šole zadene, je gotovo, de lahko veliko in še veliko več kot učitelj storiti zamore. Le tam, kjer učitelj in duhovšina eden drugimu pomagajo in eden drugiga podpirajo, le tam se more reci, de gre vse veselo in odročno naprej. Gorje vsaki šoli, kjer tega ni! — Duhovšina je izgled učitelju in učencam. Ko bi tedaj pri duhovšini malo veselja bilo, kako bi ga potlej še le pri učitelju in učencih kaj bilo? — Vidi se in skušnja uči, kako vesele, kako pridne so tiste šole, kjer sta učitelj in duhovnik oba eden in eden oba. — Duhovšina in učitelji imajo tedaj velike dolžnosti do svoje šolske mladine; veliko dobriga, veliko lepiga zamo-rejo zasaditi in izrediti. Vendar tudi duhovšini in učiteljem ni vselej mogoče vse le iz lastne moči storiti in izpeljati, velikrat potrebujejo k temu tudi tuje pomoči, to je — varstva od gosposke in vikših. — Vselej je bolje, če se šola mora mirno brez vsiga siljenja in moranja opravljati, tode pri marsikterih sirovih stariših se ne da do konca nikakor z lepim opraviti. Veliko jih je, ki za šolo in take reči skoro nič ne marajo, ako se jim še tako pravi in dokazuje. Ako tukaj svaritev duhovšine in učiteljev nič ne pomaga, je treba, de gosposka svojo postavno pot nastopi. Taki merzli stariši vidijo zdaj, de tudi gosposka s šolo derži, kmalo spoznajo, de to vender ni prazna reč, se sramujejo pred drugimi, in tako se prvič nekako tlačansko vdajo, potlej pa vender do praviga pridejo. Prav bi bilo, de bi se nobeden nikjer v službo ne vzel, ako bi šolske spriče zastran nedeljske šole pokazati ne imel. Še pri odrašenih bi bilo prav, de bi se še možiti in poročiti pred ne smeli,

dokler bi take spriče ne imeli. Po tem takim bi bila šola vedno bolj obrajtana in očitno spoštovana. — Prid in dobiček nedeljskih šol bi se kmalo pokazal. — Reče in piše se lahko, bo zdaj marsikteri rekel, ali izpeljati in storiti se ne da koj tako. — Res je taka, tode če se ena reč le dolgo in dolgo popravlja, boljša in širi, je vender tudi vedno boljši in terdnisi. Vse na enkrat se nikoli ne da in ne more izpeljati, tode počasi se vender pride deleč! Če ne bomo nikoli sejali in sadili, tudi nikoli želi in vživali ne bomo. „Kdor zgodaj seje, zgodaj žanje.“

A. Praprotnik.

Šembilja.

(Iz Novie leta 1844.)

Kdor koli perložnost ima, se pri nas z kmetam in rokodelcam večkrat pogovarjati, se bo lahko prepričal, kako terdno vero oba na tako imenovano Šembiljsko prerokvanje še dan našen stavita. Posebno so pa kerčme in čebelniske klopi že od nekda pripravne prižnice, na kterih prosti kmet in rokodelc praviga prerokšiga duha iz polniga kozarca ali iz peržgane pipice vlečeta. Očitno krivico bi pa možkemu spolu delal, ko bi samo njega le te stare in neumne navade, ktera iz nagle in nepresojene vere v Šembilja izvira, dolžiti hotel; tudi ženske, ktere — kakor je znano v dobrih, slabih in abotnih navadah možake tako rade posnemajo — tudi ženske, rečem, posebno ob dolgih zimskih večerih od zaupanja v te preroške marnje vnete, per kolovratu ali motovilu žalostne prihodne pergodbe, ktere se skorej v vsaki verstici Šembilje berejo, z trepečim glasam mladim deklicam pripovedujejo, in tako že v mladih sercih prazno in mnogokrat krivo vero cepijo.

De bodo pa moji pošteni kmetijski in rokodelski rojaki, od prazne vere Šembiljniga prerokvanja se prepričati zamogli, si bom perzadjal, ti, posebno od starih ljudi časteni Boginji venec, ki se ji ne spodobi, iz nje sive glave potegniti, in jo postaviti v tiste čase, kjer ljuč kersanstva še svetila in solnce praviga spoznanja še posijalo ni, postaviti med tiste narode, kteri so od malikovanja in nasledkov vraž oslepljeni, mlado Šembiljko zibali in nje peljnice tkali. Zabuči tedaj zgodovina trobenta in poklički mihogočniga Rimca in prebrisaniga Gerka iz kamnatiga groba, tolmači še v današne čase ohranjene napise, pokaži njim razvaline tempeljnov, v kterih so nar dražji dišave iz kadilnic prot nebu puhtile, — in upanje imam, de prepričani bojo od golufije čez mero častene prerokinje. — Babilonci in Kaldejci, Rimci in Gerki so Šembiljo tiste ženske imenovali, ktere so, brez de bi bile služabnice v kakim posebnemu tempelju, po lastnim pričovanju od prerokšiga duha navdane, prihodne reči oznanovale. Zavolj števila takih prerokinj, kterih začetek se v tamnih časih malikvavstva zgubi, so se ljudje dolga prepirali. Varo govori od desetih,

Suida od štirinajstih, še drugi od štirih, treh in nekteri le od dveh Šembilj. Zadnjič terdi Petit v svojih v letu 1686 od te čudne ženske spisanih bukvah, de je samo ena Šembilja in sicer v Jonii živela, kjer so po spričevanju Laktancija vse prave Šembiljske bukve v gerškemu spisane bile. V njenim dolgimu življenju in dolgimu popotvanju išče vzrok, de je bilo od več Šembilj govorjenje. Po spričevanju Plinja, rimskih zgodovin pisarja, je prinesla neka stara baba rimskemu kralju Tarkvinja prvemu devetero bukev, terdila je, de so Šembiljske, ter mu jih za veliko denarjev ponudi. Ker jih pa Tarkvinji zavoljo prevelike cene kupiti ni mogel, pobaše stara baba svoje kopita in, po tem, ko je troje sožgala, šestere za ravno tisto ceno, ktero je popred za vsih devetero imeti hotla. Kralj, kterimu so se bukve zavoljo manjšiga števila še bolj precenjene zdele, odpravi zopet babo od sebe. Draga teržanka pobere zopet drugič svojih šestere kopit in jih verže, kakor popred, troje v ogenj. Pa še k tretjemu prekrevlja sitna baba po dvornih stopinjah in jih kralju k tretjemu ponudi, tode ne drugači, kakor po prvi ceni, svoje troje zadnje bukve. Tarkvinji jih vzame, nekaj zato, ker se mu je ta cela prigodba prav čudna zdela, nekaj pa zato, de bi bil že enkrat sitno babo od sebe odpravil, in kupi te troje bukve za ravno tisto ceno, za ktero bi bil malo pred vsih devetero dobiti zamogel.

Ker je pa babše po storjeni dobri kupčiji zginilo in ga nihče po tem več videl ni, in ker so rimski poglavarji dobro vedili, kako lahko bodo nevedno in vrazno ljudstvo za nos vodili, je bilo zasijano, de so le te trojne bukve, v kterih so prihodne zgodbe Rimcov popisane, se gorke iz rok Šembilje prejeli. Izberejo si torej dva nova, v razlaganju in svijačinah umetna popa, in zhrantjo bukve v Kapitolju, tempeljnu Jupiterja, kakor nar dražji zaklad. Če je lakomen in gospodarstva želni Rimic hotel mirnim ptujcam vojsko napovedati, ali če je primoran bil, se sovražnikom v bran postaviti, če je kuga ali kaka druga velika nesreča gospodarje sveta zadela, že so se zbrali Šembiljski popi, ter so z veliko častjo, bukve prebirali. Ker so pa tako zvito spisane bile, de je samo potreba bilo, eno kratko besedico od perviga dela verstice k zadnjimu potegniti, de se je k prvemu ravno nasprotno glasilo, bo vsak lahko spoznal, de ni bilo kmalo mogoče, de bi Šembilja lagala bila. Od vojskinih poglavarjev podkupleni popi so prerokovali zmago skorej vselej rimskemu orožju, ker so dobro vedili, z kako serčnostjo se bo vojak sovražnika lotil ali pa njemu v bran postavil, ako bo imel že popred preroka, de bo z slavnim lorberjem ovenčan, se bahal po lepih rimskih ulicah. Če je bil pa premagan ošaben Rimic, urno so imeli pripravljeno drugo verstico, ali so se pa na pregrehe ljudstva zgovarjali in napovedali, de se morajo bogovi z daritvami in obhajilami potolažiti.

Per vsi skerbni je pa vender le Šembiljske bukve strašen pogor Kapitolja v letu 671 po rimskemu številu, v pepel premenil. Ker so poglavarji rimskiga mesta iz lastne skušnje od velikiga prida Šembiljskih bukev pripricani bili, so urno novo prerokvanje, koder koli so ga nagnati mogli, preskerbelj, med ljudstvo pa zatrosili, de so z pomočjo mogočniga, Rimcam posebno nagnjeniga Jupiterja, Šembiljske bukve od ognja nepoškodvane ostale.

Ker so se pa skoz nepoklicane preroke Šembiljske bukve tako pomnožile, de se je cesar August začel bati, de bi se k zatiranju njegove oblasti rabiti ne pričele, je zapovedal vse prerokške bukve in spiske ljudem pobrati in v ogenj vreči. Okoli dveh tavežent je bilo

per ti priliki pokončanih. Pa tem je vzkazal vse pravo Šembiljske verstice skupej spraviti, vnovič pregledati in marsiktero preurediti, in de bi bil temu ponovljenimu prerokvanju staro častitljivo podobo dal, ga pusti od petnajstih pomnoženih Šembiljinih popov na pravno platno pisati in v lepo poslačenimu predalčiku v Apolovimu tempeljnu hraniti. Ondi so ostale 405 let po Kristusovimu rojstvu do časov cesarja Honorja, kteri je nekimu Stilihu zapovedal, sožgati jih.

Skorej ravno tako vero in ravno tako zupanje, kakor stari, v bojih srečni Rimci so stavili v Šimbiljo tudi nekdanji, v vsih učenostih pred vsimi drugimi narodami imenitni, ravno tako pa tudi v zvijačinah in goljufjih prekanjeni Gerki. Gori je bilo rečeno, de so vse Šembiljske bukve v gerškemu jeziku pisane bile. Iz tega, in ker je bila Šembilja večidel Eritrejska imenovana, sodi Petit! de je ona v Joniškemu mestu Eritreja, živela. Tudi v gerških deželah so se zavoljo števila Šembilj vseskozi prepirali, in nar laglje bi se razne misli zjediniti zamogle, če verjamemo, de je tavežent let živela, zakaj po spričevanju Plutarha, je, de si ravno sedem sto let stara, vender le v svoji nar boljši starosti bila, ker je še tri sto let živeti imela. Tudi je bila Eritrejska Šembilja med vsimi drugimi nar imenitniši. Imenovala se je kmalo žena, kmalo sestra, kmalo pa hči Apolova. Pokopana je bila na Trojanski zemlji v borštu, ki je temu bogu posvečen bil, pod marmornim stebram z naslednim napisom: „Jest sim imenitna Šembilja, ktero je Apolo v tolmačo svojiga prerokvanja izvoljil, popred zgovorna devica, zdaj pa mutasta pod tem kamnam k vednimu molku obsojena.“

(Konec sledi.)

Austrijansko cesarstvo.

Krajnska.

Milodarov se za povodnjence in reveže Metliške in Černomeljske okolice še zmiraj veliko nabera. Odbor Krajncov je v Terstu do 13. t. m. že nabral 2809 fl. 30 kr., nadvojvoda Ludevik je poslal 300 fl., nadvojvoda Maksimilian 100 fl., Krajske deželni stanovni so namenili 1000 fl., iz igre v kazini se je skupilo 193 fl., iz igre strelske družbe 252 fl. 22 kr., — še več pa je donesel koncert, ki ga je unidan po prizadevanju svojiga vodja g. H. Costa-ta filharmoniška družba napravila; odrajtalo se je v ta blagi namen 300 fl.; toliko še noben koncert ni donesel; tudi ravno naznanjeni pregled politiške osnove Krajske dežele, ktero je g. J. Pradač, tajnik c. k. dež. poglavarstva, na veliki poli na svitlo dal in skupšino (dobi se v bukvarnici g. Kleinmayerja in Bamberga po 6 kr.) Metličanam in Černomeljanam namenil, bo revnim marsikak goldinar naklonil, ker je ta „pregled“ (Tableau) na več strani znamenjiv.

(Novice.)

* Kar Metličane in Černomeljane vtiče, slišimo, da g. deželni poglavar, pe nasvetu od več strani, misli iz nabranih denarjev večidel žita revežem kupiti, kar mora vsak za dobro spoznati, ker ve, da v tacih nadlogah se revežem vselej bolj gotovo z blagam, kot z denarjem pomaga.

Koroško.

Pri našem slovenskem tiskarju Janezu Leonu v Celovcu se je jela tiskati prav podučna in kratkočasna povest za mladost in odrasčene ljudi pod nadpisom: Bog nikomur dolžen ne ostane. Prestavljena je iz nemskega v prav gladkem in lahko razumljivem jeziku. — Ravno tam bodo tudi težko pričakovane „Drobtince“ skorej na svitlo prišle.

* Prošnja in zahvala. Ravno kar je natisnjen tudi drugi del mojega „slovensko-nemskega slovarja“ in bo te dni razposlan; s čim je celo 75 tiskanih pol debelo delo dokončano. Serčno se zahvalim za veliko prijaznost, s ktero je bila moja slaba poskušnja sprejeta; zraven pa tudi poprosim vse čast. rodoljube, mi pod nadpisom: Na vredništvo bčele še dalje pomanjkljive besede in druge pogreške blagovolne naznanovati, da se slovar čedalje bolj dopolni in popravi. Kakor hitro spet kaj besedi nabere, jih bodo prejelniki slovarja v „dostavku“ natisnjene prejeli. Le s jedinenem močem se da kaj popolnega dognati.

Ant. Janežič.

* Ravno pred dokončanjem našega lista smo prejeli dolgo in težko pričakovan koledar: Zora, jugoslavenski zabavnik za prestupno leto 1852. Od Radoslav Razlaga in Ivana Vinkovića. Knjiga je okoli 180 strani debela in velja 30 kr. sr. Cela sestava je tako izvrstna, da se bode gotovo vsakomu prikupila. Razun navadne pratike obseže Zora tudi mnogo pripovedi, pesem in drugih drobtinc od najglasovitiših leposlovnih pisateljev: R. Razlaga, L. Tomana, Josipine Turnogradske, Bož. Raića in Iv. Vinkovića. Radostni moramo obstati, da vse druge jugoslavenske koledarje daleč prekosi. Spisana je v duhu uzajemnosti, sloge. Da si te prekrasni koledar gotovo vsaki Jugoslavjan nakupi!

Štajarska.

Iz Frauha jma 1. grudna. Ljube Novice! Ve široko po svetu hodite ino marsikteri domorodec vas željno prebira; oznanite po vsih krajih Slovenske zemlje sledečo važno reč: Gosp. Anton Janežič, vrednik Slovenske Bčele v Celovci, je pretekli mesec poziv do Slovenskih domorodcev oglasil, da bi Slovenske narodne pesmi, ino kolikor je koli mogoče z napevi vred, potler pripovedke ino prislovice med ljudstvom skerbno pobirali ino jih njemu v Celovec pošiljali; on bi jih, če ne drugači, s pomočjo „družtva sv. Mahorja“ izdal. Domorodeci! to je imenitna reč, in za njo tudi zadnji čas. Zdaj je še najti tega narodnega blaga, ktero pak vidoma zmirom na menje ino menje gre, vsej je tudi v ravni meri prave dobrovoljnosti ino zadovoljnosti med ljudmi zmirom menje. Zato domorodci! poslednja doba je, še oteti, kar še ni celo izginulo. — Kakor je znano, je naš dragi rojak, Slavenstvu prerano umerli, gosp. St. Vraz že v leti 1839 v Zagrebu 1. razdelek slovenskih narodnih pesem na svetlo dal, in od teh dob za 2. razdelek se jih neprenehama nabiral. Ali nemila smert mu je to ino še veliko drugih važnih del ustavila. Bodi mu zemljica lahka! — Za izgled bi nam pač imeli biti Lužičanje, kterih je toliko malo na svetu, ino vender imajo, bi rekel, naj skerbneje ino naj lepše v versto spravljene narode pesmi z napevi, pripovedke ino prislovice ino še prejako v Nemško prestavljene. V nabiri Haupta ino Smolarja je 531 pesem, 18 pripovedk ino 199 prislovic. Naš rajni Vraz pak ima v svoji 1. knjigi le 114 pesem, ino Koritko v 5 zvezkih le 226!!!

Cafov.

Horvaška.

Ravno kar smo prejeli povabilo na naročbo krasoslovnega jugoslavenskega časopisa: „Neven“, ki ga bo ilirska matica v Zagrebu od novega leta vsak teden na celej poli velike osmerke izdajala. Taisti bo v dva glavna razdelka razdeljen. Pervi oddelk bo donasal naučne sestavke o krasoslovju in vsih lepih umetnostih, naznanila in kritike novejših in važnejših krasoslovnih del, umotvorov in igrališnih predstavljaj. Vsi ti sestavki bodo pristo in zanimivo, ne pa strogo znanstveno in zameršeno pisani. Drugi oddelk bo zadržal

pésme vsake verste, pripovedi, pravlice, basni, novele, manje romane, krajša dramatična dela, životopise krasoslovnih spisateljev in umetnikov, potopise, opise znamenitosti in narodnih običajev, smešnice, ojštroumne izreke, zastavice in druge imenitniše nepolitične dnevne dogodbe. Naročnina znesse s poštnino vred 5 zl. (gld.) sr. na celo leto. Vendar se more tudi na pol ali na četert leta predplatiti. Naročivni denarji se imajo g. Naumu Mallinu, podpredsedniku gospodarskega odbora Matice u Zagrebu pošiljati.

Ni dvomiti, da si bo tudi lepo število Slovencev te časopis oskerbela in s tim pred vsimi Jugoslaveni tudi v djanju pokazalo, da jim vzajemnost in bratovska sloga resnično pri sercu leži. (Bčela.)

* Čedalje bolj se bliža doba realiziranja navsveta slavne ilirske matice v Zagrebu zastran vseslovanskega knjiševnega jezika. Kakor je iz „Narodni novin“ in drugih časopisov zvedeti, je ruski poslanec na Dunaju v imenu svoje vlade naše vladarstvo poprašal, ali pripusti od ilirske matice nasvetovane shod slavnjanskih jezikoslovcev. Ali ga naša vlada, kakor ni dvomiti, pripusti, se bodo tudi ruski jezikoslovci pri taistem vdeležili. Zategadel je naše vis. ministerstvo znotrajnih opravil vodnji ilirske matice poprašalo, kako se je ona bez vednosti in privolenja vlade clo formalen zbor sklicati podstopila? Pri tej priliki je tirjalo ministerstvo tudi objasnjenje, ali ilirska matica dro po pravici in zakonito obstoji? Na to je ilirska matica 14. pr. m. odgovorila, da ilirska matica nobenega shoda ne v Zagreb ne kam drugam sklicala ni, temuč samo potrebo tega pokazala, da bi se tak sbor slavnjanskih jezikoslovcev deržal, kakor jih nemški že davno imajo; kar se pa zakonitosti matice vtiče, so bile dokazivne listine predložene, da je ona s privolenjem cesarske in tudi banalske vlade postala. (Bčela.)

Česka.

Na bavarski meji se bodo začele spomladi železnice delati po pogodbah, ktere ste avstrijanska in bavarska vlada storile.

* Cesar Ferdinand je ukazal svojo knjižnico v Prago na Hradšin prenesti, kjer je zanjjo velika dvorana z šestimi sobami pripravljena.

* Matica česka v Praze je izdala sile imenitno delo Fr. L. Čelakovsky-ga: „Mudroslovi narodu slovanskeho ve prislovich“ (Modroslovi slovansega naroda v prislovicah.) Celo delo šteje 644 str. na velikem formatu in obseže prislovice in prigovore vsih slovanskih plemen, v kterih se djanjska filosofija celega velikega slov. roda sercali. Velike hvale vredno je to, da so prislovice vsakega slov. plemena v svojem narečju in pisu natisnjene. Tu se objema latinica v prijateljskej zvezi s cirilico. Bliža se doba, pristavijo slov. novine, bliža se doba, da bodo Slovani ravno tako vsa različna narečja razumili, kakor so se nekđaj Gerki med seboj zastopili.

* Slavní česki spisatelj v Praze, g. Fr. Šumavsky je oznanil, da bo začel prihodnje leto „vseslovanski slovar“ izdajati, v kterem bo vsaka beseda v štirih glavnih slovanskih narečjih in v staroslovenščini po redu naznanjena.

Tuje dežele.

Černagora.

Poslednje trenutke rajncega vladika černogorskega, ki je bil leta 1813 ne pa 1811 rojen; kakor smo unokrat povedali, popisuje „Oss. dalm.“ takole: „Ko je vladika počutil, da se približuje poslednja ura njegovega življenja, je skupil okoli sebe poglavarje svojega

naroda, ter jim naznanil, da je oporoko (testament) zapustil, od ktere se jeden prepis pri ruskem konzulu v Dubrovniku, drugi pri ruskem poslaniku na Dunaju in tretji pri ruskem popečiteljstvu v Petrogradu znajde. Živo jim je priporočil, da naj njegovo v oporoci izraženo željo izpolnijo in proklel vsakega, ki bi se temu zoperstavljal. Za tim jim je naznanil, da je za svojega naslednika Danila Petrovića opredelil (določil), ktereга je prek Dunaja v Petrograd odposlal, da tam svoje nauke doverši, — in da je, dokler se Danilo ne verne, svojega brata Petra začasno predsednika senata postavil. Dalej jim je priporočil, da med seboj v slogi žive in da s Avstrijo in posebno s stanovnici Boke kotorske v ljubavi in prijateljstvu ostanajo. — Starešine polka so vladiku obljubili, da čejo njegovo poslednjo voljo spoštovati in se v vsem po njej ravnati. — Precej po njegovej smerti sta odpravljena dva perjanika (stražnika) v Dubrovnik k ruskemu konzulu, da prevzemeta tam položena oporoko rajncega gospodarja, in brat vladikov je zavzel bes vsacega prigovora predsedništva senata. Med tem so se v Cetinju tudi ostale poglavarji in starešini naroda snidili, da so pri razglašenju oporoke pričujoči.

Kakor sta se hitro perjanika iz Dubrovnika vernila, prebere glasno tajnik Milaković skupljenemu narodu poslednjo voljo vladika in neko pismo ruskega poslanika, u kterem jih na slogu pozivlje in da se natanjčno derže poslednje volje svojega vladika. Na to so obljubili vsi, da se hočejo vladikovej volji pokoriti. Njegov rojak Gjorgje, od ktereга se je mislilo, da stoji na čelu neke stranke, ktera noče Danila za naslednika spoznati, je bil prvi, ki je predsednika senata priznal, njegoga (Petra Petrovića) svojega gospodarja naznal in mu v znamenje svoje podložnosti roko poljubil. Gjorgjev primer so sledili vsi starešini in ostali sbrani Černogorci.

Predsednik senata je deržal potem kratek nagovor na sbran narod; obljubil je pred vsim blagor naroda pred očmi imeti; pozval je vse, da naj bodo složni, mirni in da vzderžijo dobro in prijateljsko ljubav s sosednimi svojimi avstrijanskimi brati; zraven je zapretil vsakemu smert, ki bi se podstopil; mir zrušiti in kako zločinstvo na avstrijanskej strani doprinesiti.

Potem je zavzel predsednik vladikovo stanovanje, njegova pisma peneze in dragocenosti. Vladika je odločil v svojej oporoci, da se obresti od onih 100,000 gld. ki so v Beču vloženi, jednako razdeliti in njegovemu še živemu očetu, njegovej materi in dvema vdanim sestrama do njih smerti dajati, obresti od drugih 100,000 v Petrogradu vloženi goldinarjev se imajo pa za zemaljske potrebe obračati. Sicer se imajo na Dunaju vloženi penezi vzdignuti in v Petrogradu uložiti. Po smerti svojih starišev in sester slišite obe istinge černogorskemu narodu. Dalej se ima iz tistih 50,000 gld. ki se v Cetinskej peneznici znajdejo, izplačati mezde svetovavcev in perjanikov (častne telesne straže vladika) in drugi zamaljski troškovi in od ostalih 50,000 gld. ki se v ravno tistej blagajnici znajdejo, se ima v manjih delih po štiri od sto tistim Černogorcem posojevati, ki penezov potrebujejo.

Razun dobrega prijateljstva s Avstrijo in Hercegovino je preporočil vladika narodu, da imajo Rusii vselej svojo ljubezen in spoštovanje skazovati. (Bčela.)

* Černagoro (Montenegro), od ktere se po smerti slavniga vladika v časnikih veliko piše, bolj natanjko poznati, bo mikalo tudi veči del naših bravcov.

Ta samostojna deržavica, v kteri se malo

omikan slovansk narod prebiva, in ktero vlada vladar, v kteriga rokah ste nar vikši dežel-ska in duhovna oblast zedinjena, ki se vladika imenuje, se znajde na izhodnojutrovi meji Dalmatinskiga in se razprostira na Turško. Zlo divja z gostimi gojzdi prepletana in nerodovitna dežela je krog in krog z visocimi gorami obdana; na prostoru 100 štirjaških milj šteje okoli 127,000 prebivavcov. Od Turkov nikdar premagani so se Černogorci vunder še le v letu 1795 Turške oblasti popolnoma rešili. Iz rodovine Petrovićev, ki je več kot skozi poldrugo stoletje veliko hrabrih junakov deželi v brambo rodila, je bil tudi rajniki vladika Peter Petrović II. slavniga spomina.

Njegov stric Peter Petrović I. ga je za svojiga naslednika izvolil; mladenč še le 18 let star (Njeguš je bil njegov rojstni kraj v letu 1812) še takrat diakon (duhoven) ni bil; vunder volja njegoviga strica mu je bila zapoved, in mladi Radoje Petrović, po samostanskim (klosterskim) imenu Peter, je bil koj po smerti svojiga strica, s škofovo palico v roci, na pod, Ivana Černojevića peljan in od zbrane množice z neizrečeno slavo za vladika Petra II. pozdravljen; 3 leta pozneje je bil še le v Petrogradu za vladika (škofa) posvečen.

O napadu Turkov, ki so čez Černagorce planili in ktere je premagal, si je pridobil prvi biser svoje slave. Potem je začel notranje zadeve Černagorske deržave popravljati, kar mu je popolnoma še le po tem mogoče bilo, ko je bil Radonić iz dežele pregnan, ki se je hotel deželске vlada povlastiti.

V letu 1831 je osnoval rajniki vladika odbor starašinski (senat), ki postave snuje in ima vikši sodniško oblast; ta vikši sodnica obstoji iz predsednika (brata vladika), ki dobiva 3600 dvajsetic plačila na leto, iz predsednikoviga namestnika z 3000 dvajseticami plačila, in iz 12 odbornikov, kteri po 600 dvajsetic na leto debivajo. Vunanje zadeve opravlja minister vunanjih oprav, ki ima za to 2400 dvajsetic plačila.

(Konec sledi.)

Francoska.

Do 6. f. m. so v Parizu 2500—2800 v puntu padlih nastelih. — Smešna novica se krog razširuje da je na Francoskem Košut za predsednika republike zvoljen, nekdo je s to novico celo že ljudi sleparil, in si precej denarja nabral.

* V Pariza se še vedno ljudje zaperajo, novica se razširuje, da bodo štir vjete generale na barko peljali in z njimi od suhega odrinuli.

Predsednik za delavce stori, kar mu je mogoče, da se ne puntajo: delavci so mu pa tudi hvaležni.

V Clamecy je nemir vstal, ki je bil pa kmalo vdušen. — V Parizu vlada tihi mir.

* Thiers se je v London podal.

Angleško.

Ko se beguni v Londono zvedili, kaj da se je na Francoskem prigodilo, se počne veliko gibanje med njimi, Ledru-Rollin se je v Pariz napotil, ko pa na poti zve, da je sicialistiška stranke v Parizu zmagana, se spet v London poverne.

Ljubljanski novičar.

* Ker je novi evangeljski cerkvi v Ljubljani cesarsko poterjenje duhovniga pastirja unidan došlo in je cerkev že tudi popolnoma izdelana, je v Ljublj. časopisu predstojnik evangeljske občine naznanil, da bo na dan sv. treh kraljev slovesno posvečenje nove cerkve, ktera je v tem naznanilu „Kristusova cerkev“ imenovana.

Arov in Zman.

(Narodna pripovedka.)
Spisal Janez Terdina.
(Dalje.)

Že ko se je zvedilo, da bi umreti utegnil, se je posadka okol njegove postlje zbrala in ga prosila, da naj jej vojskovodja zbere, ki bi jih, ako bi on več ne vstal, vodil in vladal. On reče vojvodsko palico prinesiti in jo da Zmanu. Potem svojo vojsko opominja, mu ravno tako zvesta biti, kakor je njemu bila. Ko se je proti Arovu obrnel in mu posebej nekaj reči hotel, se mu je glas zaperl, in potem ni več besedice govoril. Koj po zagrebu Zman posadko skupej pokliče, da bi mu po stari šegi prisegla. On se ustopi na visoko stolico med njo; vojsaki mu na sveti križ prisežejo in ga trikrat visoko v zrak na stolu vzdignejo. Pri vsakem povzdigu zagromi „živio“, da se deleč razlega. Novi vojskovodja si zvoli potem stotnike in podpoveljnike in napravi krasen obed. To bi bilo nemogoče, ako bi ne bila poprejni dan neka čeda trumo Turkov prepadla in jej mnogo hrane vsake baže in verste pobrala.

Posadka je zdaj, kar brambo zadene, zopet brez skerbi: nektere clo misel obhaja, da bo pod mladim vodjem boljši šlo, kot pod starim in kakor se jim zdi, vse prepočasnim Ostervarom. Pa popolnoma nasprotnih misel je Arov. On je na vse na tanko pazil in po dolprevdarku ima za gotovo, strašno resnico, da je Zman to kar je bil — Turk na duhu, mnenju in namenu. Že način in izpeljava njegovega pribega k gradu s sumom in pomisljenjem navda. Čudno se mu zdi, da Turki takrat, ko so že vidili, da jim odide, niso pušk rabili in pobegnjenca vstrelili. Čudno se mu zdi, da so po tisti dogodbi sovražniki veliko pred, kakor poprej bežali in da se potem dostikrat cele trume herbot obrnule, če se je le en mož iz posade pokazal. Nespametno bi bilo, to le strahu pred Zmanom pripisati. Da je pri tem kaka posebna skrivnost, ni mogoče dvomiti. Tudi, da je Zman berš po pogrebu prisego tirjal in da je

bil memo družih častnikov Arov le na nizko stopnjo djan, poterdi sum prebrisanega Slovenca. Bistvo gleda on na vse, kar se godi, kuje in vari. Njegovi pazljivosti ne odide, da je eno noč nekdo skoz grajska vrata po griču u turško staniše korakal in se čez kake pol ure nazaj podal. Sklep njegovih oči razmotri dobro, da ima nazaj pridši velike berke in malo las sprodej, katerih znamenj ni med celo posadko drugi kot Zman imel. Drugo pot je zapazil, da sta dva moža po griču prišla, kterima so se vrata po kratkem septanju odperle. Po teh in družih pogodbah se Arov prepriča, da je grad v nar hujsi nevarnosti predanja in pogube in on začne misliti, kako bi se pripomoč dobila, nevarnosti v okom priti in jo berš ko mogoče odverniti. Pa tudi Zman je sčasoma spregledal, da za svoje naklepe ne več sam, temuč da ima stražnika in čuvaja pri svojem namenu. Arov je bil edini Slovenec, ki je naredbe vojskovodja znesti in poventati zamogel. Zatorej se ga Zman po lahki poti znebiti misli. Pokliče ga namreč k sebi in mu da povelje, se skoz turške ležaje zmuzati in tisto slovensko vojsko na pomoč pripeljati, ki se je še davnej okoli Kamneka u otetbo Homčca nabirala. Mislil si je, da bodo Arova al že Turki zasačili, ali pa da bo on tako dolgo na poti, da že njegovega naklepa ne bode razdreti mogel. Tiste slovenske armade pri Kamneku pa se ni bilo clo nič bati. Bila je zlo pičla in je menila, da jej ni potreba Turke napasti, ker jim je že hrabro obnašanje posadke dosti opraviti dalo. Arov je sicer razumel, da mora doveršenje Zmanovih misel blizo biti, ker si ga zdaj s poveljem s poti spraviti želi, vendar mu to luč prižge, to reč na tanko pri Turkih samih pozvediti in na to pozvedbo terdnjavi in posadki pomoč in rešenje izmisliti in pripraviti. Ponižno poslušala tedej zapoved svojega turškega vojskovodja in zapusti brez oporeke slovenski grad.

Temna noč je že nastopila, ko skoz germovje po nar stermejših krajih v turški tabor

dospē. Sklenul je ne dalje iti, preden bi mu bili sovražni naklepi znani. Ker je turški jezik za silo govoriti umel, ga ni družega skerbela, ko njegova od maometanske čisto razločna obleka. Vender si vē modra glava kmalo pomagati. Blizo enega šotora se mu zdi, da nekdo smerči in ko potipa, vidi da je res Turk na tlēh ležal in terdo spal. Berž potegne svoj hanžar in ga neverniku tak globoko v oserče porine, da po kratkem ječanju pogine. Ko se oblačila ubitega polasti in ga na se dene, se od tod naglo pobere in po rajdah nebrojnih stanov zgubi. Večkrat je sicer poslušal in tu in tam postal, pa vse je tiho, razun klicanja in rožlanja stražnikov. Čez nekoliko pride u ulice, ki se mu bolj kot druga znane zazdevajo in koj ga misel obide, da je že tu enkrat bil. On nekoliko postoji in vidi, da so na tistim kraju posebno veliki in krasni šotori. Še bolj pa se zavzame ko šeptanje začuje, ki iz bližnjega stana na njegova ušesa bije. On si dih in sapo zadržuje, počene tik stene šotora, pazi in sluša.

„Na jutri večer tedej, pravi en glas, bodite pripravljazi. Ob tem času mora biti zmaga naša in grad u turških rokah.“

Kot merzlicah pri teh besedah Arova spreleti.

„Se je pa na Zmana res popolnoma zanesli?“ vpraša drugi glas.

„Kakor na sedem stolpov v Carigradu, pravi prvi, preden štir in dvajset ur mine, nam bo zvesto Homec izročil.“

„Ga po pa posadka poslušala,“ bara drugi.

„Ne boj se! odgovori prvi, že sim ti povedal, kako se bo zgodilo; brambovci menijo za terdno, da bi mi pebegnuli, ako bi tako imenovana Kamneška vojska u nas udarila. Na to je naš naklep narejen. Posadka Zmanu popolnoma zaupa. On jej bo prigovarjal in jo jutri o mraku večidel iz terdnjave peljal. Da bo vun šla; jej bomo že toliko prostora dali.“

(Dalje sledi.)

Odgovorni vrednik: *Dragotin Melcer.* — Založnik in tiskar *Jožef Blaznik.*

Vradni list št. 87.

Št. 5925. **Oznaniło.** (220.) c 1

Po sklepu občinskega svetovavstva od 27. novembra t. l. se imajo v mestu in ljubljanskih predmestjih vsi rokodelski učenci, ki so dolžni solo obiskati ne glede na starost, kakor tudi vsi fanti in dekliči, kterih dolžnost je v nedeljsko šolo hoditi, popisati.

Na podlagi te odločbe se bo vsacemu hišnemu posestniku pola poslala z naročilom, zase, potem za vsako stranko rubrike spolniti, tako spolnjeno polo pa o dveh dneh zadevajočemu okrajnemu predstojniku nazaj poslati.

Gospodom hišnim posestnikom se posebno priporoči, tej naredbi natanjko vbogati, in ob enem se jim naznani, da se bo mojster, ako kakega učenca zamolči, po postavi kaznoval, in da je od zdaj zanaprej vsak mojster odgovoren, vsako premembo ali odinjanje brez mude mestnemu poglavarstvu naznaniti.

Ljubljansko mestno poglavarstvo
7. decembra 1851.

Dr. Burger, s. r.
župan.

Št. 5925. **Oznaniło.** (221.) c 1

Občinsko svetovavstvo je v seji 27. novembra sklenulo:

1. Da se vsi rokodelski učenci, ki so dolžni šolo obiskati, popišejo brez razločka starosti, in da ima vsaka fara take vpisne bukve imeti.
2. Da se bo zamolčanje kacega učenca od mojstra po postavi kaznovalo, in da je ravno tako vsak mojster odgovoren vsako premembo in novo odinjanje brez mude mestnemu poglavarstvu naznaniti.
3. Da se vpisovanje rokodelskih učencov učenikom nedeljske šole, kakor tudi katehetom fare z naročilom prepusti, ako kak učenec iz šole ostane, vsakbart mestnemu poglavarstvu naznaniti, da bo mojstra poklicalo in potrebno storilo.
4. Da se za učenca le tisti sme odinjati, ki s spričali poterdi, da je dva trivialna šol-

ska reda doveršil in se brati, pisati in računati naučil. Le pri zlo teskih obertnijah, pri kterih je pesebne telesne moči potreba, se zamorejo v posebnih primerlejih, ker zdaj še niso skoz in skoz farne šole vpeljane, še skoz 6 let, tedej do konca leta 1857 učenci brez spričal jemati. Po preteku te dobe se pa tudi pri teh obertnijah ne sme noben za učenca odinjati brez imenovanih šolskih spričal.

5. Da imata, da se potrebni red v soli obderži, vsako nedeljo ali zapovedani praznik po redu od mestnega poglavarstva ustanovljenem, dva mojstra v soli pričujoča biti.

Ljubljansko mestno svetovavstvo 7. decembra 1851.

Dr. Burger, s. r.
župan.

Št. 9963. **Proglas.** (222.) c 1

Podpisani, rojeni leta 1830 namreč:		
Anton Hlebš	iz Dobruja	št. 25
Juri Šusteršič	„ Jezera	„ 8
Jožef Pernot	„ Verhnike	„ 140
Jernej Božič	„ Polhovega gradca	„ 38
Martin Zupančič	„ Velike stare vasi	„ 18
Anton Kramar	„ Zaloga	„ 14
Valentin Rosman	„ Zgornih Pirnič	„ 34
Anton Okorn	„ Ilake	„ 6
Gasper Šetina	„ Zlil	„ 22
Blaž Praprotnik	„ Smolnika	„ 3
Filip Samagor	„ Prevoja	„ 15
Pavel Zaveršnik	„ Hriba	„ 11
Janez Podvies	„ Gosteč	„ 12
in Jožef Sever	„ Ježče	„ 24

se še niso za vojaško nabiro za leto 1851 oglasili, se toraj pozovejo, o treh mescih toliko bolj gotovo pri c. k. okrajnem poglavarstvu v Ljubljani se oglasiti in se opravičiti, zakaj da se dozdej niso predstavili, ker se bo sicer z njimi kakor z begovci ravnalo.

C. k. okrajno poglavarstvo

Ljubljana 6. decembra 1851.

Št. 9791. **Oznaniło.** (219.) c 3

28. augusta 1851 je Franc Petkovšek, 10 let star fant svojim staršem, ki v Zaplani pod št. 39 stanujejo, ušel, da se ne ve kam.

Ti fant je majhine čokaste postave, ima rujave lase in širok pravilni obraz; ko je ušel je imel navadni okrogli kmetiški klobuk črne barve, černo suknjeno jopo brez telovnika, rudečo sviljeno čertasto ruto krog vrata, dolge hlače iz plavoštrafastega suknja in skornje, ki so mu bile nekoliko prevelike.

Razun ravno imenovanih reči je fant tudi černe platnene in plave suknjene hlače in rumeno pavolnato ruto za vrat saboj vzel.

Ker se je Ljubljansko, Krajnsko, Kamniško in Trebniško okrajno poglavarstvo zastonj trudilo zvediti, kam da je fant Franc Petkovšek prišel, da bi se bil zamogel svojim staršem v Zaplano izročiti, prosim gospode duhovnike in občinske predstojnike in tudi vse druge gospode in prebivavce krajnske kronovine, mi pred kot je mogoče naznaniti, kje da živi zgorej popisani fant, da bom zamogel staršem, ki že tri mescje po njem žalujejo, naznaniti, da ponj pojdejo.

C. k. okrajni poglavar.

Ljubljana 29. novembra 1851.

Št. 9747. **Oznaniło.** (218.) c 3

Po smerti okrajne babice Marie Lukanovi v fari Stranje, se ta stopnja, s katero je na leto 20. goldinarjev plačila združenega, ki se iz okrajne denarnice v Kamniku plačuje, s pristavkom razpiše, da naj tiste, ki se za to stopnjo oglase, svoje prošnje s priloženim kerstnim in ubožnim listom, z pričalom lepega zadržanja in z šolskimi spričali in diplomom za babice do konca mesca decembra t. l. pri tem c. k. okrajnem poglavarstvu vložijo.

C. k. okrajno poglavarstvo.

Kamnik 5. decembra 1851.